

Economische prognose IMF voor het GOS

Jan Limbeek

Twee keer per jaar, in april en september of oktober, publiceert het IMF zijn *World Economic Outlook*, waarin het zijn economische verwachtingen voor de wereld schetst. Voor de hier besproken negen lidstaten van het Gemenebest van Onafhankelijke Staten (GOS) plus Georgië, Oekraïne, Turkmenistan en Mongolië, tezamen de 'GOS-regio', verwacht het IMF in de prognose van 14 april 2015 een veel lagere economische groei vanaf 2015 dan waar het Fonds in de vorige prognose van 7 oktober 2014 van uitging. Vooral voor 2015 rekent het IMF op veel slechtere resultaten dan in de drie voorafgaande of daaropvolgende jaren.

De mondiale economische groei stijgt volgens verwachting van het IMF van 3,4 procent in 2014 naar 3,5 procent in 2015 en 3,8 procent in 2016. Wel gaat het Fonds ervan uit dat de kans dat de groei gaat tegenvallen groter is dan dat de groei zal meevallen.

De GOS-regio onttrekt zich geheel aan de economische groei. Ten opzichte van 2014 denkt het IMF dat de groei 3,6 procentpunt lager zal zijn in 2015 dan in oktober 2014 werd voorspeld: 2,6 procent krimp in plaats van 1 procent groei (tabel 1). De negatieve bijdrage van Rusland (naar verwachting 3,8 procent krimp in 2015) speelt een hoofdrol. Omdat het land zo groot is, is haar gewicht in de regio ook groot. Bovendien beïnvloedt de verarming van Rusland de economie van andere landen.

Tabel 1 **GOS-regio***: economische groei (%), consumentenprijzen (% jaargemiddelde), saldi lopende rekening (% bbp) en werkloosheid (% beroepsbevolking), 2014-16

	BBP			Inflatie			Lopende rekening			Werkloosheid		
	Prognose			Prognose			Prognose			Prognose		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
GOS	1,0	-2,6	0,3	8,1	16,8	9,4	2,2	2,5	3,7
Netto energie exporteurs	1,5	-2,4	0,1	7,5	15,6	9,1	3,1	3,4	4,6
Rusland	0,6	-3,8	-1,1	7,8	17,9	9,8	3,1	5,4	6,3	5,1	6,5	6,5
Kazachstan	4,3	2,0	3,1	6,7	5,2	5,5	1,6	-4,1	-3,1	5,2	5,2	5,2
Oezbekistan	8,1	6,2	6,5	8,4	9,5	9,8	0,1	0,2	0,2
Azerbeidzjan	2,8	0,6	2,5	1,4	7,9	6,2	15,3	5,3	8,2	6,0	6,0	6,0
Turkmenistan	10,3	9,0	9,2	6,0	7,7	6,6	-5,9	-11,1	-6,7
Netto energie exporteurs exclusief Rusland	5,4	3,4	4,4	5,9	6,9	6,7	3,0	2,6	1,2
Netto energie importeurs	-2,6	-3,7	1,6	12,3	25,2	11,4	-5,7	-5,2	-4,2
Oekraïne[#]	-6,8	-5,5	2,0	12,1	33,5	10,6	-4,0	-1,4	-1,3	10,5	11,5	11,0
Wit-Rusland	1,6	-2,3	-0,1	18,1	22,1	17,4	-6,1	-7,0	-4,2	0,5	0,5	0,5
Georgië	4,7	2,0	3,0	3,1	3,0	5,0	-9,6	-11,5	-12,0
Armenië	3,4	-1,0	0,0	3,1	6,4	4,0	-9,2	-8,6	-8,6	18,0	17,9	17,7
Tadzjikistan	6,7	3,0	4,1	6,1	12,8	6,3	-9,1	-7,1	-5,8
Kirgizstan	3,6	1,7	3,4	7,5	10,7	8,6	-13,7	-17,0	-15,2	7,6	7,5	7,4
Moldova	4,6	-1,0	3,0	5,1	7,5	6,3	-5,5	-4,5	-5,4	4,0	4,5	4,3
Overig: Mongolië	7,8	4,4	4,2	12,9	9,2	7,6	-8,2	-11,1	-17,3	8,8	9,1	9,4

* Exclusief Mongolië; [#] Vanaf 2014: exclusief de Krim

Bron: *World Economic Outlook*, april 2015

Volgens het IMF is de verwachte economische krimp in 2015 en 2016 in Rusland vooral te wijten aan de lage olieprijs en de geopolitieke spanning, met sancties, onzekerheid en desinvestering ten gevolge. De overige vier olie-exporterende landen van de GOS-regio doen het echter, ondanks de lage olieprijs, helemaal niet zo slecht. Zonder de bijdrage van Rusland groeien zij met 3,4 procent, met Rusland krimpt de groep met 2,4 procent (tabel 1). In 2014 groeide de Russische economie met 0,6 procent, dit wil zeggen 0,4 procentpunt hoger dan het IMF verwachtte in de prognose van 7 oktober (die in september werd bepaald). Toen moest de echte ineenstorting van de olieprijs nog plaatsvinden.

Sancties kunnen het verschil tussen Rusland en de overige olie-exporterende landen niet geheel verklaren. Gebrek aan hervormingen en een grotere overheidsvinger in de economische pap in Rusland zullen de echte redenen vormen. Ook in de jaren vóór 2014 deed Rusland het veel slechter. In 2013, toen de olieprijs nog hoog was en het Oekraïne-conflict afwezig, groeide de Russische economie slechts met 1,3 procent.

De zes energie-importeurs van de GOS-regio laten de komende jaren volgens het IMF een veel slechter economisch resultaat zien dan de energie-exporteurs. Mongolië hoort hier overigens niet bij, omdat het IMF dit land niet meer rekent tot de GOS-regio. Het land is sowieso een buitenbeentje omdat het over heel veel grondstoffen beschikt, maar olie en gas moet importeren. Mongolië is een netto grondstof-exporteur én een energie-importeur.

De daling van de olie- en grondstofprijzen heeft een gunstig effect op de wereldeconomie in het algemeen en op de economie van grondstofarme landen en regio's in het bijzonder. Er is immers sprake van een stimulans van honderden miljarden dollars. In dit licht bezien lijkt de verwachte extra groei van de wereldeconomie karig (met respectievelijk 0,1 en 0,3 procentpunt in 2015 en 2016).

Voor de GOS-regio is er echter geen enkel voordeel. Niet voor de grondstofrijke landen en zeker niet voor de grondstofarme landen. Het gunstige voordeel van de lagere grondstofprijzen weegt volgens het IMF niet op tegen het nadeel van de verarming van hun olierijke burens, in de eerste plaats Rusland. De grondstofarme landen kunnen minder exporteren naar hun burens, die daarnaast minder investeringen doen en vooral minder werkgelegenheid bieden, waardoor de gastarbeiders minder geld huiswaarts kunnen sturen.

Ook de prestaties van de groep van zeven energie-importeurs wordt evenwel vertekend door de (negatieve) bijdrage van het grootste land uit deze groep: Oekraïne. Zo kromp de economie van deze groep in 2014 met 2,6 procent, hoewel Oekraïne het enige land was waar de economie achteruit ging (-6,8 procent).

In de prognose van het IMF is er vanaf 2016 weer sprake van economische groei in Oekraïne. Waarbij aangetekend moet worden dat die groeivoorspelling gebaseerd is op gunstige aannames uit het [programma van het IMF voor Oekraïne](#) en heel goed lager kan uitvallen.

In tabel 2 is te zien dat alle landen van de GOS-regio, behalve Oezbekistan, in de huidige prognose veel slechter scoren in 2015 en latere jaren ten opzichte van de IMF-prognose van oktober 2014. Oezbekistan vormt een uitzondering, want het land hoeft in de prognose van april 2015 alleen in 2015 0,3 procentpunt groei in te leveren en groeit extra in de jaren daarna. Turkmenistan toont in de jaren 2017 en 2018 extra groei, maar onvoldoende om de achteruitgang van 2015 en 2016 te compenseren.

Oezbekistan en vooral Turkmenistan zijn de enige landen die na 2014 nog steeds hoge groeicijfers laten zien.

In de overige landen is het groeiverschil met de eerdere prognose van oktober 2014 groot. De grootste verschillen zijn te zien in Oekraïne (-6,5 procentpunt in 2015), Armenië en Moldova (beide landen -4,5). Rusland zit daar nauwelijks onder met 4,3 procentpunt verschil.

Wit-Rusland is het vijfde land van de GOS-regio waar de economie in 2015 krimpt. Het is het enige land waar volgens het IMF ook in latere jaren nauwelijks sprake zal zijn van groei.

In de periode 2015-17 denkt het IMF dat de economische groei in Mongolië zal halveren. De verwachte lagere grondstoffenprijzen spelen het land parten. Deze groeivertraging voor Mongolië is niet zo bijzonder omdat het verschil tussen verwachting en realiteit de laatste jaren doorgaans neerwaarts werd bijgesteld.

De nevenstaande prognoses hoeven natuurlijk niet uit te komen en worden onzekerder naarmate de jaren verstrijken. Het IMF baseert zich bij het maken van prognoses op allerlei aannames, die makkelijk kunnen veranderen. De aanname voor de olieprijs¹ is bijvoorbeeld 58,14 dollar per vat in 2015, 65,65 dollar in 2016 en 69,20 dollar in 2017. De werkelijke olieprijs kan heel anders worden. Het IMF zelf stelt dat de olieprijs begin 2016 kan variëren tussen 20 en 110 dollar per vat. Een andere olieprijs leidt tot andere economische resultaten.

¹ De olieprijs is het simpele gemiddelde van de soorten Brent, Dubai en WTI.

Tabel 2 **Verschil groeiprognozes IMF voor 2015 t/m 18 (%)**

		Prognose IMF	
		okt. 14	apr. 15
Armenië	2015	3,5	-1,0
	2016	3,7	0,0
	2017	4,1	1,5
	2018	4,3	2,5
Azerbeidzjan	2015	4,3	0,6
	2016	3,5	2,5
	2017	3,2	2,6
	2018	4,0	3,6
Georgië	2015	5,0	2,0
	2016	5,0	3,0
	2017	5,0	4,5
	2018	5,0	5,0
Wit-Rusland	2015	1,5	-2,3
	2016	2,0	-0,1
	2017	2,3	0,2
	2018	2,4	0,4
Moldova	2015	3,5	-1,0
	2016	3,8	3,0
	2017	4,0	3,5
	2018	4,0	3,8
Rusland	2015	0,5	-3,8
	2016	1,5	-1,1
	2017	1,8	1,0
	2018	2,0	1,5
Oekraïne	2015	1,0	-5,5
	2016	4,0	2,0
	2017	4,0	3,5
	2018	4,5	4,0
Kirgizstan	2015	4,9	1,7
	2016	5,0	3,4
	2017	5,1	5,2
	2018	5,2	5,2
Tadzjikistan	2015	6,0	3,0
	2016	5,8	4,1
	2017	5,8	5,0
	2018	5,8	5,0
Kazachstan	2015	4,7	2,0
	2016	4,8	3,2
	2017	5,8	4,8
	2018	5,2	4,6
Turkmenistan	2015	11,5	9,0
	2016	9,9	9,2
	2017	8,1	9,6
	2018	8,0	8,6
Oezbekistan	2015	6,5	6,2
	2016	6,0	6,5
	2017	5,5	6,5
	2018	5,5	6,5
Mongolië	2015	8,4	4,4
	2016	7,9	4,2
	2017	7,6	3,8
	2018	7,1	6,2

Bron: IMF database, [okt. 2014](#) en [april 2015](#)

Naast een lagere olieprijs gaat het IMF ervan uit dat alle grondstoffen, inclusief voedsel en metalen, goedkoper worden. De voedselprijzen dalen volgens het Fonds in 2015 met 16 procent en in 2016 met 3 procent. Maar die prijzen zijn net zo moeilijk te voorspellen, aangezien het IMF niet weet of de weersomstandigheden gunstig zullen zijn. De invloed van het weer op de oogst is in de GOS-regio nog groter dan elders. Bovendien kan (en wil) het IMF sommige omstandigheden, zoals oorlogen, handelsconflicten of volksoptstanden, niet voorzien. Verkeerde aannames of andere omstandigheden beïnvloeden de economische ontwikkeling van landen en maakt het maken van prognoses lastig, zeker op langere termijn.

Uitgedrukt in ppp (koopkrachtpariteit, dat wil zeggen: de werkelijke koopkracht na compensatie voor prijsverschillen) is het inkomen per hoofd van de bevolking in elk land hoger dan het lijkt wanneer het inkomen simpelweg in dollars wordt omgerekend. Met een ppp-dollar kan een inwoner van de GOS-regio, met name die van de (grondstof)arme landen, twee à drie keer zoveel kopen dan wanneer zijn inkomen wordt omgerekend in dollars volgens de wisselkoers.

In gelijkblijvende omstandigheden stijgt het inkomen van de bevolking zowel uitgedrukt in dollars als in ppp als de economie groeit. En andersom. Alleen blijven de omstandigheden zelden gelijk. Als de wisselkoers van een land verandert, dan verandert het inkomen in dollars ook. Verandering van het inkomen in ppp (de feitelijke koopkracht) geeft een beter beeld van de economische groei. Maar ook dit beeld kan afwijken, bijvoorbeeld als de rekenmethode, het binnenlandse prijspeil of de omvang van de bevolking verandert.

In eerdere prognoses van het IMF werd voorspeld dat de dollar-koopkracht in veel landen van de GOS-regio hoger zou worden dan de ppp-koopkracht. Dit was het geval in Azerbeidzjan, Kazachstan, Mongolië, Rusland en Turkmenistan. Zo ver kwam het echter nooit. Ook in 2018 benadert het dollar-inkomen in geen enkel land het ppp-inkomen. Voor de meeste, vooral arme, inwoners is het goed nieuws dat zij niet te maken krijgen met het prijspeil van de Verenigde Staten.

Binnenkort zijn de Russen niet meer de rijkste inwoners van de GOS-regio. De Kazachen zijn de rijksten vanaf 2015 in ppp-dollars en vanaf 2017 gemeten in wisselkoers-dollars. Daarna wordt het verschil met Rusland elk jaar groter.

In 2015 zal de gemiddelde Rus naar verwachting 6.285 dollar armer zijn dan hij in 2013 verdiende. Omgerekend in dollars volgens de wisselkoers blijft zijn inkomen in 2018 nog 2.650 dollar achter bij de piek van 2013. Gemeten in ppp-dollars is het verschil veel minder groot. Alleen in 2015 zal het ppp-inkomen dalen, met 738 dollar. Het Russische ppp-inkomen zal naar verwachting pas in 2017 het nominale niveau van 2014 overtreffen, met 99 dollar. Als men rekening houdt met de geldontwaarding, zal de koopkracht van de gemiddelde Rus pas in 2018 hoger worden dan het in 2014 was.

Rusland is niet het enige land waar het verwachte dollar-inkomen van 2018 achter blijft bij het eerdere piekniveau van 2013 of 2014. Dit geldt voor zes landen: Armenië, Azerbeidzjan, Wit-Rusland, Moldova, Rusland en Oekraïne. Het (nominale) ppp-inkomen stijgt wel in elk land.

Ten opzichte van de prognose van oktober 2014 is het verwachte ppp-inkomen van 2018 in elk land lager, behalve in Oezbekistan en Mongolië. Voor Oezbekistan is dit niet vreemd want alleen in dit land groeit de economie extra. Het ppp-inkomen volgt grofweg de economische ontwikkeling en groeit derhalve ook extra. De economische groei voor Mongolië is echter veel lager dan eerder werd verwacht. Het ppp-inkomen stijgt in toch omdat dit in alle eerdere jaren opwaarts is bijgesteld. In 2014 verdiende een Mongoliër 1.700 ppp-dollar meer dan in de prognose van oktober 2014 het geval was. Dit is 17 procent extra. Daar is in 2018 nog drie procent van over. Een inkomensdaling dus ten opzichte van oktober met 14 procentpunt.

Vandaag de dag is de feitelijke koopkracht van een Wit-Rus alleen in Rusland en Kazachstan (veel) hoger. In latere jaren verandert dit volgens het IMF, want in 2016 wordt de koopkracht van een Azeri hoger en in 2018 van een Turkmeen. Relatief verarmen de inwoners van Wit-Rusland dus.

Maar het gemiddelde inkomen per capita, berekend als de waarde van de economie gedeeld door het aantal inwoners, zegt niets over de verdeling van het inkomen. Omdat de verdeling van het inkomen in Wit-Rusland gelijk is dan in andere landen van de GOS-regio, heeft een groot deel van de Wit-Russen meer te besteden dan een groot deel van de andere inwoners van de GOS-regio. In andere landen leggen superrijken beslag op een flink deel van het inkomen.

Tabel 3 IMF-prognose voor het GOS, Georgië en Mongolië, 2009-2018 (april 2015)

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Armenië	groei bbp (%)	-14,2	2,2	4,7	7,1	3,5	3,4	-1,0	0,0	1,5	2,5
	bbp per capita (\$)	2.661	2.838	3.097	3.035	3.173	3.121	2.819	2.725	2.779	2.883
	bbp per capita (ppp)*	5.621	5.792	6.167	6.712	7.039	7.374	7.353	7.463	7.730	8.093
Azerbeidzjan	groei bbp (%)	9,3	5,0	0,1	2,2	5,8	2,8	0,6	2,5	2,6	3,6
	bbp per capita (\$)	4.978	5.881	7.114	7.439	7.900	7.902	6.576	6.675	7.093	7.543
	bbp per capita (ppp)*	14.700	15.443	15.580	15.985	17.028	17.618	17.745	18.309	19.015	19.961
Georgië[#]	groei bbp (%)	-3,7	6,2	7,2	6,4	3,3	4,7	2,0	3,0	4,5	5,0
	bbp per capita (\$)	2.455	2.623	3.230	3.523	3.600	3.699	3.087	3.285	3.604	3.952
	bbp per capita (ppp)*	5.496	5.841	6.343	6.826	7.180	7.653	7.900	8.285	8.865	9.540
Wit-Rusland	groei bbp (%)	0,1	7,7	5,5	1,7	1,0	1,6	-2,3	-0,1	0,2	0,4
	bbp per capita (\$)	5.172	5.813	6.300	6.721	7.577	8.042	6.425	6.667	7.156	7.766
	bbp per capita (ppp)*	14.072	15.369	16.589	17.209	17.623	18.161	17.836	18.172	18.677	19.245
Moldavië	groei bbp (%)	-6,0	7,1	6,8	-0,7	9,4	4,6	-1,0	3,0	3,5	3,8
	bbp per capita (\$)	1.524	1.631	1.971	2.046	2.243	2.233	1.726	1.832	1.989	2.164
	bbp per capita (ppp)*	3.529	3.829	4.179	4.224	4.690	4.979	4.973	5.199	5.492	5.824
Rusland	groei bbp (%)	-7,8	4,5	4,3	3,4	1,3	0,6	-3,8	-1,1	1,0	1,5
	bbp per capita (\$)	8.562	10.671	13.320	14.062	14.469	12.926	8.184	9.572	10.575	11.819
	bbp per capita (ppp)*	20.066	21.211	22.564	23.700	24.298	24.805	24.067	24.160	24.904	25.820
Oekraïne	groei bbp (%)	-15,1	0,3	5,5	0,2	0,0	-6,8	-5,5	2,0	3,5	4,0
	bbp per capita (\$)	2.655	2.983	3.593	3.873	4.185	3.055	2.002	2.175	2.396	2.638
	bbp per capita (ppp)*	7.575	7.719	8.335	8.520	9.143	8.668	8.278	8.587	9.092	9.679
Kirgizstan	groei bbp (%)	2,9	-0,5	6,0	-0,9	10,5	3,6	1,7	3,4	5,2	5,2
	bbp per capita (\$)	864	877	1.120	1.182	1.299	1.299	1.280	1.360	1.473	1.584
	bbp per capita (ppp)*	2.728	2.719	2.911	2.908	3.230	3.361	3.413	3.547	3.769	4.009

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Tadzjikistan	groei bbp (%)	3,9	6,5	7,4	7,5	7,4	6,7	3,0	4,1	5,0	5,0
	bbp per capita (\$)	661	741	836	953	1.046	1.113	1.007	1.060	1.128	1.197
	bbp per capita (ppp)*	1.943	2.070	2.216	2.375	2.536	2.688	2.736	2.832	2.972	3.122
Turkmenistan	groei bbp (%)	6,1	9,2	14,7	11,1	10,2	10,3	9,0	9,2	9,6	8,6
	bbp per capita (\$)	3.776	4.072	5.290	6.263	7.190	8.271	7.585	8.673	9.674	10.709
	bbp per capita (ppp)*	8.375	9.108	10.498	11.681	12.858	14.165	15.332	16.724	18.413	20.110
Kazachstan	groei bbp (%)	1,2	7,3	7,5	5,0	6,0	4,3	2,0	3,2	4,8	4,6
	bbp per capita (\$)	7.119	9.009	11.278	12.034	13.509	12.184	11.488	12.069	12.887	13.685
	bbp per capita (ppp)*	17.817	19.074	20.626	21.736	23.038	24.020	24.360	25.127	26.480	27.876
Oezbekistan	groei bbp (%)	8,1	8,5	8,3	8,2	8,0	8,1	6,2	6,5	6,5	6,5
	bbp per capita (\$)	1.195	1.367	1.561	1.721	1.890	2.046	2.202	2.440	2.683	2.920
	bbp per capita (ppp)*	3.814	4.116	4.455	4.801	5.176	5.609	5.939	6.343	6.813	7.324
Mongolië[#]	groei bbp (%)	-2,3	20,9	17,3	12,3	11,6	7,8	4,4	4,2	3,8	6,2
	bbp per capita (\$)	1.966	2.608	3.736	4.329	4.353	4.096	4.195	4.345	4.538	4.850
	bbp per capita (ppp)*	6.180	7.437	8.802	9.875	11.024	11.882	12.335	12.857	13.425	14.342

Opm. De gemarkeerde cijfers zijn schattingen.

* ppp is de Engelse afkorting van koopkrachtpariteit. De ppp wordt hier weergegeven in internationale dollars en is even hoog als de koopkracht van de dollar in de Verenigde Staten.

Georgië, Turkmenistan en Oekraïne hebben het Gemeenebest van Onafhankelijke Staten verlaten en Mongolië is nooit lid geweest. De drie voormalige GOS-landen worden door het IMF tot de GOS-regio gerekend vanwege de geografische ligging en overeenkomst in economische structuur. Voor Mongolië gold tot en met de prognose van oktober 2012 hetzelfde, maar sinds 2013 wordt het land door het IMF geclassificeerd als een Aziatisch ontwikkelingsland (behorend tot de regio *Developing Asia*).

Bron: Internationaal Monetair Fonds, *World Economic Outlook Database*, 15 april 2015

[Terug naar 'Achtergrond'](#)